

pa se spet razločujejo deli noše, ki so označeni z »ad modum Bosniensium«. Obleka »ad usum Vlahorum« ni zabeležena, pač pa nakit. Osnovne poteze vlaške pastirske noše pa moremo spoznati s fresk, in to s kompozicij Kristusovega rojstva.

Za pokrivala, kape in klobuke nudijo viri dosti najrazličnejših oblik. Kovačević pravi, da se je klobuk kasneje imenoval kamilovac. Pri nas na Primorskem imenujejo kamelouc starejšo nedeljsko volneno žensko ruto.

Avtor je razgrnil s tem svojim delom veliko vrednoto, ko je odprl nadvse zanimiv pogled v življenje južnih Slovanov v srednjem veku. Obsežnost posameznih poglavij je narekoval razpoložljiv material, zato je dokaj bogatejši del o plemiški in meščanski noši, vtem ko nudijo viri o ljudski noši manj gradiva, a ji je avtor kljub temu našel in dal lepo mesto. Človek si nehote zaželi, da bi dobili tudi Slovenci svoje davne prednike na slikovnem materialu zbrane in obdelane.

Knjiga je izdatno in pestro ilustrirana z risbami, fotografskim materialom ter tudi z barvnimi odtisi; opremljena je z registrom osebnih in geografskih imen in s stvarnim registrom.

Marta Ložar

Niko Zupanič, Liburnisko i istarsko ostrvo Cissa i značenje ovog geografskog imena. (Pos. otisak iz Istoriskog časopiša Istoriskog instituta S. A. N. Knjiga III. Beograd 1952.)

S problemom liburnijskega in istrskega otoka Cissa, ki ga omenjajo antični pisci, so se ukvarjali že znani etimologi, zgodovinarji itd. Prišli so do bolj ali manj posrečenih zaključkov glede izvora imena in njegove lokalizacije. Problem je to pot zamikal slovenskega razlagalca antičnih imen prof. dr. N. Zupaniča. Kot osnovni vir mu rabi delo C. Plinia Secunda »Naturalis Historia«, v katerem so omenjena v 138. poglavju III. knjige pri opisu Istre in Liburnije razna geografska imena, ki so danes ali že pozabljena ali pa ohranjena v enaki ali spremenjeni obliki, kot kaže primer obravnavane Cisse. Nekatere raziskovalce je pri razlagi imena motilo njegovo dvojno pisanje. Antični avtorji pišejo namreč Cissa in Gissa. Avtor pa pripominja v zvezi s tem, da je v antični literaturi izmenjava C/G zelo pogostna, o čemer pričajo napisi na kamnih. Precej zmede pri iskanju Cisse je prineslo tolmačenje latinskega napisa na kamnu, ki so ga našli v 18. stoletju na manjšem Brionskem otoku. Neutrudni iskalec Cisse, Peter Kandler, je na osnovi tega napisa trdil, da je bila Kissa, o kateri govori napis na kamnu, neke vrste tovarna za barvanje škrlata in da je bila v bližini kraja, kjer so našli napis. Za najdbo se je zanimala tudi angleška arheologija in znani hrvatski lingvist P. Skok jo je prav tako vzel za resen primerek. Šele konec 19. stoletja jo je nemški zgodovinar T. Mommsen proglasil za falzifikat. Vloga napisa na kamnu pri razlaganju antičnega imena Kise je postala s tem nepomembna.

Ime Kise je ohranil tudi cesar Konstantin Porfirogenet v delu »De administrando imperio«. Na osnovi antičnih virov trdi avtor: kje je bila istrska Cissa, se ne dá natančno ugotoviti. Plinijeva liburnijska Gissa, liburnijska Cissa, pa je po obliki imena in po svojem geografskem položaju identična z današnjim otokom Pagom, ki se je še v srednjem veku pri Grkih in Rimljanih imenoval Kissa (Chissa), v ustih slovenskih Hrvatov pa se je preoblikovalo ime Cissa v Čaška. Cissa oz. Čaška je še danes ime majhnega kraja v Čaški dragi na otoku Pagu.

Ime Cissa je pelazgijskega (alarodskega) izvora, kot meni avtor. Po raziskovanjih našega znanega lingvista K. Oštirja pomeni beseda *Κίσσα-ρος* calx, kremen. Avtor ugotavlja na osnovi tega, da pomeni ime otoka Cissa v srbskohrvatskem jeziku razne variante imena Kamen, Kamnik itd. Glasoslovno pa se je iz antičnega imena Kisa razvila Cissa (Cōcha) Casa slično kot Misa (māša) maša.

Marija Jagodic